

בענין:

שרית תמר

נושאת תעודת זהות מס' 059857425
מרחוב משה אהרון טוב 10, ירושלים 9371614

על ידי באי כוחה גיל רון, קינן ושות', עורכי דין
וכן על ידי באי כוחה אביעד, סרן ושות', עורכי דין

שכתובתם לצורך ההליך תהא אצל גיל רון, קינן ושות'
מבית לסין, רחוב ויצמן 32, תל-אביב 6209105
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673

המבקשת

- נ ג ד -

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברה ציבורית מספר 520018078
מרחוב יהודה הלוי 34, תל אביב 6513601

המשיב

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

בית המשפט הנכבד מתבקש כדלקמן :

א. לאשר למבקשת להגיש תובענה ייצוגית נגד המשיב, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן : חוק תובענות ייצוגיות) ;

נוסח התובענה הייצוגית שאת הגשתה מבוקש לאשר מצורף לבקשה זו כנספח 1.

ב. לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל לקוחות המשיב, המוגדרים יחיד או עסק קטן, לפי ההגדרות של מונחים אלה בכלל 1 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 (להלן : כללי הבנקאות), שהפקידו שיק דחוי, ונגבתה מהם, נוסף על העמלה בגין הפקדת שיק דחוי, גם עמלת פעולה בערוץ ישיר, כל זאת החל משבע שנים לפני הגשת בקשה זו ועד הגשת התביעה הייצוגית לאחר אישורה ; לחלופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה ;

ג. לקבוע, בהתאם לסעיפים 4(א)(1) ו-14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשת תהיה התובעת הייצוגית, וכי באי-כוחה החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכוח המייצגים ;

ד. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים המתוארים בבקשה זו מקימים עילות תביעה לפי סעיף 15 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן : חוק הבנקאות), בגין הפרת סעיף 9' לחוק הבנקאות וכלל 2(ב) לכללי הבנקאות ; הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בקיום חוזה או חיוב אחר, לפי סעיפים 39 ו-61(ב) לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן : חוק החוזים) ; עילה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן : חוק עשיית עושר ולא במשפט) ; הפרת חובת האמון החלה על תאגיד בנקאי ; וכל עילה אחרת שעולה מן העובדות שבבקשה זו ;

ה. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית :

(1) השבה לכל אחד מחברי הקבוצה של עמלת פעולה בערוץ ישיר שנגבתה בגין הפקדת שיק דחוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד החיוב ועד ההשבה בפועל (ובתוספת ריבית בנקאית החלה על יתרת החובה, בחשבונות שנמצאו ביתרת חובה) ;

(2) הטלת איסור על המשיב לגבות עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין הפקדת שיק דחוי ;

(3) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ; וכן

(4) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, חלקה, או הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות ;

ו. להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על-ידי בית-המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעה אישית לחברי הקבוצה לכתובותיהם הרשומות אצל המשיב, וכי המשיב יישא בעלות הפרסום ;

ז. לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כתובענה ייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית-המשפט הנכבד יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית-המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית ; וכן

ח. לחייב את המשיב בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. המשיב מספק ללקוחותיו שירות של הפקדת שיקים דחויים. בשירות זה, השיקים הדחויים מוצגים לפירעון במועד הנקוב בהם.
2. המשיב גובה מהלקוחות עמלה עבור השירות. סכומי העמלה נקבעים בתעריפון שהמשיב מפרסם לציבור.
3. בכללי הבנקאות נקבע התעריפון המלא, כלומר רשימת השירותים בגינם הבנקים רשאים לגבות עמלות מלקוחות פרטיים ועסקים קטנים, וכן הוראות שונות בנוגע לכך. הבנקים מחויבים לפעול בהתאם לתעריפון המלא והוראותיו, והם רשאים רק לקבוע את סכום או שיעור העמלה בגין השירות.
4. השירות של הפקדת שיק דחוי קבוע בפריט 1(ב)(3)(1) לתעריפון המלא. בתעריפון שהמשיב מפרסם נקבע כי בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק תיגבה עמלה בסכום של 12 ש"ח, בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי - 9.6 ש"ח, ובגין הפקדת שיק דחוי בדרך של שידור - 6 ש"ח. עמלה זו נגבית במועד הפקדת השיק, או מספר ימים לאחר מכן.
5. לפי הוראות כללי הבנקאות והתעריפון המלא, המשיב אינו רשאי לגבות עמלה נוספת בגין הפקדת שיק דחוי.
6. המשיב פועל בניגוד לדין. הוא אינו מסתפק בעמלה בגין הפקדת שיק דחוי. במועד הפירעון של השיק הדחוי, המשיב מחייב בעמלה נוספת של פעולה בערוץ ישיר. בכך המשיב מפר את החובה לפעול בהתאם לתעריפון המלא. בתעריפון המלא נקבע לשירות של הפקדת שיק דחוי פריט נפרד. ניתן לגבות רק את העמלה הקבועה בפריט זה. אין לגבות בגין אותו שירות עמלה נוספת.
7. יתרה מכך, החיוב הנוסף בעמלת פעולה בערוץ ישיר מביא לכך שהמשיב גובה מלקוחות יחידים ומעסקים קטנים עמלה עבור הפקדת שיק דחוי, שהיא גבוהה יותר מהתעריף שהוא גובה עבור שירות זה מעסקים גדולים. זוהי הפרה נוספת של כללי הבנקאות.
8. המשיב מנסה להכשיר את החיוב הלא חוקי, באמצעות הערה בתעריפון שלו, שאינה מופיעה בתעריפון המלא. לפי ההערה, במועד פירעון השיק הדחוי, תיגבה עמלה נוספת - עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין הפקדת שיק, בסכום של 1.65 ש"ח.
9. לא ניתן בדרך זו להכשיר את החיוב בעמלה הנוספת. המשיב אינו רשאי להוסיף הערות לתעריפון המלא. עליו לפעול בדיוק לפי הוראות התעריפון המלא.
10. רק המשיב נוהג באופן זה. הבנקים האחרים נוהגים כדין, ואינם גובים, נוסף על עמלת הפקדת שיק דחוי, עמלת פעולה בערוץ ישיר.
11. על המשיב לחדול מן החיוב ביתר, ולהשיב את הסכומים שהוא גבה מן הלקוחות שלא כדין.

חלק שני - המשיב גובה בגין הפקדת שיק דחוי גם עמלת פעולה בערוץ ישיר, שלא כדיון

12. המשיב הוא תאגיד בנקאי מוביל ומוכר בישראל, המשרת לקוחות רבים. המשיב מחייב את הלקוחות בעמלות בגין שירותים שונים, בהתאם לתעריפונים שהוא מפרסם.
13. בהתאם לסעיף 9ט' לחוק הבנקאות, המשיב מחויב לערוך את התעריפון החל על יחידים ועסקים קטנים במתכונת הקבועה בתוספת לכללי הבנקאות (המכונה – התעריפון המלא). בהתאם לסעיף 9"י לחוק הבנקאות, "תאגיד בנקאי לא יגבה מלקוחותיו עמלה אלא בעד שירות הכלול בתעריפון המלא ובהתאם להוראותיו". כללי הבנקאות והתעריפון המלא מצורפים לבקשה זו כנספח 2.
14. התעריפון המלא נועד, בין היתר, למנוע "גביה של עמלות שונות בעד אותו שירות" - סעיף 9ט'(ד) לחוק הבנקאות.
15. חלק 1 לתעריפון המלא מתייחס לפעולות בחשבון עובר ושב. בפרט 1(א)(3) לתעריפון המלא נקבעה רשימת פעולות שניתן לבצע בערוץ ישיר, כלומר שלא באמצעות פקיד, כגון באמצעות מכשיר אוטומטי. ברשימה זו מופיע גם שירות של הפקדת שיק רגיל, כלומר, שיק שניתן לפירעון כבר במועד ההפקדה (פרט 1(א)(3)(9) לתעריפון המלא). כל בנק רשאי לקבוע את סכומי העמלה שהוא גובה בגין פעולה בערוץ ישיר.
16. המשיב קבע כי בגין פעולה בערוץ ישיר, לרבות הפקדת שיק בערוץ ישיר, תיגבה עמלה בסכום של 1.65 ש"ח. העתק העמודים הרלוונטיים מתוך תעריפון המשיב שפורסם ביום 4 ביוני 2018 מצורף לבקשה זו כנספח 3.
17. להפקדת שיק דחוי מחוקק המשנה ייחד פריט נפרד בתעריפון המלא. בחלק 1(ב) לתעריפון המלא, המתייחס אל "שירותים מיוחדים או עסקיים", נכלל שירות של "טיפול בשיק דחוי" (פרט 1(ב)(3) לתעריפון המלא). שירות זה כולל גם "הפקדת שיק דחוי". כך מוצג השירות בתעריפון המלא -

הערות	מועד הגביה	מחיר	שירות
החזרת שיקים דחויים למפקיד אגב סגירת חשבונו בבנק לא תעלה על 5 ש"ח		בדלפק - ... ש"ח בשידור - ... ש"ח	טיפול בשיק דחוי שירות זה כולל – (1) הפקדת שיק דחוי (2) שינוי מועד להצגת שיק דחוי (3) החזרת שיק דחוי למפקיד טרם פירעונו
			(3) – שירותים מיוחדים או עסקיים

18. בהתאם, גם בתעריפון של המשיב מופיע שירות זה. בגין הפקדת שיק דחוי בדלפק, המשיב קבע עמלה בסכום של 12 ש"ח, ובגין הפקדת שיק דחוי בשידור - עמלה בסכום של 6 ש"ח. המשיב מאפשר ללקוחותיו להפקיד שיקים דחויים גם באמצעות מכשירים אוטומטיים לשירות עצמי, המוצבים בסניפים או סמוך להם. בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי (המכונה אצל המשיב - "עמדת לאומי דיגיטלי"), המשיב גובה עמלה בסכום של 9.6 ש"ח.
19. הנה, בתעריפון המלא יוחד שירות ספציפי להפקדת שיק דחוי. בהתאם, המשיב רשאי לגבות בגין הפקדת שיק דחוי רק את העמלה לפי פרט 1(ב)(3) לתעריפון המלא.
20. המשיב פועל בניגוד לכך. הוא אינו מסתפק בעמלה בגין הפקדת שיק דחוי. במועד פירעון השיק הדחוי כחשבון הלקוח מזוכה, המשיב מחייב את הלקוח בעמלה נוספת, עמלת פעולה בערוץ ישיר.

21. המשיב אינו רשאי לגבות עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין השירות של הפקדת שיק דחוי. התעריפון המלא ייחד לשירות זה עמלה נפרדת. על כן, שירות זה אינו נמנה עם הפעולות בגינן ניתן לגבות עמלת פעולה בערוץ ישיר, לפי פרט 1(א)(3) לתעריפון המלא.
22. המשיב מנסה להכשיר את החיוב הנוסף באמצעות הוספת הערה לתעריפון, שאינה מופיעה בתעריפון המלא. בסעיף 1(ב)(3), המתייחס לשירות של הפקדת שיק דחוי, המשיב הוסיף הערה, בנוסח הבא - "בעת הצגת השיק לפירעון תיגבה בנוסף לעמלת טיפול בשיק דחוי עמלה בערוץ ישיר - הפקדת שיק סעיף 1(א)(3)(9)".
23. הערה זו אינה יכולה להכשיר את הגביה הלא חוקית. המשיב אינו רשאי לשנות את התעריפון המלא, ולהוסיף לו הערות. סעיפים 9ט' ו-9י' לחוק הבנקאות מחייבים את המשיב לערוך את התעריפון, ולגבות עמלות, רק בהתאם להוראות התעריפון המלא. לפי התעריפון המלא ניתן לגבות בגין הפקדת שיק דחוי רק את העמלה הקבועה לשירות זה, ולא ניתן להוסיף על כך גם עמלת פעולה בערוץ ישיר.
24. בעמדה שהגישה לאחרונה המפקחת על הבנקים בהליך אחר שבאי כוח המבקשת מייצגים בו, היא עמדה על חשיבות ההסדר הקבוע בסעיפים 9ט' ו-9י' לחוק הבנקאות. בין היתר, נאמר כי "תאגיד בנקאי אינו יכול לקבוע בהסכם עם לקוח הוראות שאינן מתיישבות עם ההוראות שנקבעו בדין ואשר פועלות לרעת הלקוח" (פסקה 5), וכן כי "תאגיד בנקאי רשאי לגבות עמלות מלקוחותיו רק בגין שירותים שנמנו בתעריפון המלא, בהתאם לתנאים שנקבעו בדין ובסכום או בשיעור שלא יעלה על זה שנקבע בתעריפון על ידי התאגיד הבנקאי עצמו..." (פסקה 14).
- עמדת המפקחת על הבנקים, כפי שהוגשה לבית המשפט העליון בע"א 10031/16 ביום 13 ביוני 2018, מצורפת לבקשה זו כנספח 4.
25. גביית העמלה הנוספת מביאה לכך שהלקוחות מחויבים בחיוב כפול בגין אותו שירות - הפקדת השיק דחוי. בתעריפון המלא נקבע במפורש כי השירות של טיפול בשיק דחוי, שבגינו נגבית עמלה לפי פרט 1(ב)(3) לתעריפון, כולל שירות של "הפקדת שיק דחוי". על כן, כאשר המשיב מחייב לקוחות המפקידים שיק דחוי, גם בעמלת פעולה בערוץ ישיר, הוא גובה שתי עמלות שונות, עבור אותו שירות. בדיוק לשם מניעת התנהלות מסוג זה נועדו סעיפים 9ט' ו-9י' לחוק הבנקאות - ראו פסקה 11 לעמדת המפקחת על הבנקים, נספח 4 לעיל.
26. אם המשיב ינסה להפריד את השירות, של הפקדת שיק דחוי, לשני שירותים - ההפקדה וההצגה לפירעון - אין לקבל זאת. כאשר מתואר שירות של "הפקדת שיק דחוי", הוא כולל את כל רכיבי השירות - ההפקדה והפירעון. מעבר לכך, שירות של פירעון שיק כלל אינו מוגדר בתעריפון המלא כשירות שניתן לגבות בגינו עמלה.
27. גם המשיב לא מנסה לטעון כי קיים שירות נפרד של הצגת שיק לפירעון, בגינו ניתן לגבות עמלת פעולה בערוץ ישיר. המשיב, בהערה שהוא הוסיף, מפנה לשירות של הפקדת שיק בערוץ ישיר, הקבוע בפרט 1(א)(3)(9) לתעריפון. אך הפניה זו מוכיחה כי המשיב שוגה. כשם שהשירות "הפקדת שיק" בערוץ ישיר כולל גם את העמדת השיק לפירעון, ברור כי גם השירות "הפקדת שיק דחוי" כולל את העמדת השיק לפירעון. הואיל ומדובר בשירות שונה מאשר הפקדת שיק במקרה רגיל, נקבעה לו קטגוריה נפרדת וניתנה אפשרות לגבות בגינו עמלה בסכום גבוה יותר, וכך המשיב נוהג. עם זאת, אין שום בסיס לרעיון כי שירות "הפקדת שיק דחוי" כולל רק את שלב קבלת השיק והשמירה עליו, ללא העמדתו לפירעון. זהו פיצול מלאכותי שאינו תואם את משמעות המונח "הפקדת שיק" בתעריפון המלא, וגם לא את ההבנה של כל אדם סביר.

28. ועוד, החיוב הנוסף בעמלת פעולה בערוץ ישיר מביא לכך שהמשיב גובה מלקוחות יחידים ומעסקים קטנים עמלה עבור הפקדת שיק דחוי, בתעריף גבוה יותר מהתעריף שהוא גובה עבור שירות זה מעסקים גדולים. בכך מופר כלל 2(ב) לכללי הבנקאות, המורה כי "עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, תחושב באופן שלא תעלה על סכום או שיעור העמלה הנגבית בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן".

29. בתעריפון המשיב לעסקים גדולים, בהתייחס לעמלת הפקדת שיק דחוי, נקבע סכום של 12 ש"ח בגין הפקדה בדלפק, סכום של 9.6 ש"ח בגין הפקדה באמצעות מכשיר לשירות עצמי וסכום של 7.5 ש"ח בגין הפקדה בשידור (סעיפים 1.6.2.1 ו-1.6.2.3 לתעריפון המשיב לעסקים גדולים). מיחידים ועסקים קטנים המשיב גובה עמלת הפקדת שיק דחוי וגם עמלת פעולה בערוץ ישיר. כך יוצא שמיחידים ועסקים קטנים נגבה סכום של 13.65 ש"ח בגין הפקדה בדלפק, סכום של 11.25 ש"ח בגין הפקדה במכשיר לשירות עצמי וסכום של 7.65 ש"ח בגין הפקדה בשידור. בכך המשיב מפר את כלל 2(ב) לכללי הבנקאות.

העתק העמודים הרלוונטיים מתוך תעריפון המשיב לעסקים גדולים שפורסם ביום 4 ביוני 2018 מצורף לבקשה זו כנספח 5.

30. רק המשיב גובה את העמלה הנוספת. בנקים אחרים גובים, בגין הפקדת שיק דחוי, רק עמלה אחת, בהתאם לפרט 1(ב)(3) לתעריפון המלא. הבנקים האחרים נוהגים כדין.

עמודים רלוונטיים מתוך תעריפון בנק הפועלים בע"מ מיום 31 באוקטובר 2017 מצורפים לבקשה זו כנספח 6.

עמודים רלוונטיים מתעריפון בנק דיסקונט לישראל בע"מ מיום 1 בנובמבר 2017 מצורפים לבקשה זו כנספח 7.

עמודים רלוונטיים מתוך תעריפון בנק מזרחי טפחות בע"מ מיום 1 בנובמבר 2017 מצורפים לבקשה זו כנספח 8.

31. המבקשת היא לקוחה של המשיב (חשבון מספר 6692440 בסניף בית הכרם). ביום 9 באפריל 2018 הופקד לחשבונה של המבקשת שיק דחוי, באמצעות עמדת "לאומי דיגיטל". השיק הופקד על ידי אחיה. ביום 16 באפריל 2018 המבקשת חויבה בעמלת הפקדת שיק דחוי, בסכום של 9.6 ש"ח. נוסף על כך, ביום 1 במאי 2018, בתחילת החודש העוקב, המשיב חייב את המבקשת בגין הפקדת השיק הדחוי גם בעמלת פעולה בערוץ ישיר בגין הפקדת שיק, בסכום של 1.65 ש"ח. חיוב זה נעשה בניגוד להוראות כללי הבנקאות והתעריפון המלא. כך אירע למבקשת גם במקרה נוסף של הפקדת שיק דחוי, ביום 11 ביוני 2018.

אישורים בגין חיוב בעמלת הפקדת שיק דחוי וחיוב בעמלת פעולה בערוץ ישיר מיום 16 באפריל 2018 מצורפים לבקשה זו כנספח 9.

אישורים בגין חיוב בעמלת הפקדת שיק דחוי וחיוב בעמלת פעולה בערוץ ישיר מיום 11 ביוני 2018 מצורפים לבקשה זו כנספח 10.

32. כך המשיב נוהג כלפי כל הלקוחות. הרי הוא כותב כך במילים ברורות בתעריפון שלו.

33. לסיכום חלק זה, המשיב גובה מלקוחות המפקידים שיק דחוי גם עמלת פעולה בערוץ ישיר, בניגוד לדין.

חלק שלישי - עילות התביעה

34. מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה מבוססות היטב.
35. חיוב בעמלה שלא בהתאם לתעריפון המלא, ובכלל זה חיוב בשתי עמלות שונות בעד אותו שירות, מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה מכוח הפרת סעיף 9' לחוק הבנקאות. הוראת חוק זו אוסרת על בנקים לגבות עמלה שלא בהתאם לתעריפון המלא והוראותיו. המשיב מפר הוראה זו. הוא גובה בגין הפקדת שיק דחוי, נוסף על העמלה הקבועה בתעריפון המלא בגין שירות זה, גם עמלת פעולה בערוץ ישיר. חיוב זה מנוגד להוראות התעריפון המלא.
36. מעשי המשיב מפריס גם את כלל 2(ב) לכללי הבנקאות, הקובע כי "עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, תחושב באופן שלא תעלה על סכום או שיעור העמלה הנגבית בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן...". כפי שהראינו, המשיב גובה מיחידים ומעסקים קטנים המפקידים שיק דחוי גם עמלת פעולה בערוץ ישיר. כתוצאה מכך, העמלה שהמשיב גובה מיחידים ומעסקים קטנים בגין הפקדת שיק דחוי גבוהה מן העמלה הנגבית בגין אותו שירות מעסקים גדולים. בכך, המשיב מפר את הוראת ההשוואה הקבועה בכלל 2(ב) לכללי הבנקאות.
37. סעיף 15 לחוק הבנקאות מורה כי "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקנה שניתנה לפיו, כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]...". על כן, הפרת סעיף 9' לחוק הבנקאות והפרת כלל 2(ב) לכללי הבנקאות מקימות לחברי הקבוצה עילת תביעה, ומזכות אותם בפיצוי.
38. המשיב גם עושה עושר ולא במשפט על חשבון הלקוחות חברי הקבוצה. המשיב מחייב את הלקוחות בכפל עמלות, בניגוד להוראות כללי הבנקאות והתעריפון המלא. בדרך זו המשיב מקבל שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה, שבאו לו מאדם אחר, ועל כן הוא חייב להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.
39. מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה נוספות - הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בקיום חוזה או חיוב אחר, וכן הפרת חובת הנאמנות המוגברת המוטלת על תאגיד בנקאי.
40. הנה, מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה שלל עילות תביעה מצויינות.

חלק רביעי - הסעדים

41. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בסעדים הבאים :
- 41.1 השבה לכל אחד מחברי הקבוצה של עמלת פעולה בערוץ ישיר שנגבתה בגין הפקדת שיק דחוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד החיוב ועד ההשבה בפועל (ובתוספת ריבית בנקאית החלה על יתרת החובה, בחשבונות שנמצאו ביתרת חובה) ;
- 41.2 הטלת איסור על המשיב לגבות עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין הפקדת שיק דחוי ; וכן
- 41.3 מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין.

42. בית המשפט הנכבד מתבקש אף לפסוק לחברי הקבוצה, כולה או חלקה, או לציבור, כל סעד אחר, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.
43. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקשת עותרת לקבוע גמול בשיעור של 15% משווי ההטבה לציבור, לרבות בגין תיקון התנהלות המשיב בעתיד (בתוספת מס ערך מוסף), ושכר טרחה לפי השיעורים שנקבעו בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 2046/10 שמש נ' רייכרט (פורסם בנבו, 23.5.2012). באותו ענין נקבע כי "על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25%; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20%; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%" (פסקה 16). הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים חיוב שיוטל בדיון בבקשת האישור.
44. למבקשת נגרם נזק בסכום כולל נומינלי של 3.30 ש"ח. סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". הראינו כי הבקשה עומדת בדרישה זו.
45. המבקשת אינה יכולה להעריך את הסכום המדויק שנגבה שלא כדין מכל חברי הקבוצה. נוכח המספר הרב של לקוחות המשיב ברור כי מדובר בסכום גבוה, בהיקף של מיליוני שקלים חדשים, ואולי אף למעלה מכך.

חלק חמישי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית

46. תובענה זו ממלאת אחר כל התנאים הדרושים לצורך אישורה כתובענה ייצוגית, לפי חוק תובענות ייצוגיות.
47. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". בסעיף 3 לתוספת השניה נקבעה הקטגוריה הבאה - "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". על כן ניתן להגיש בגין מקרה זה תביעה ייצוגית.
48. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן: (1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה".
49. הראינו כי המבקשת אוחזת בעילת תביעה אישית כלפי המשיב. על כן היא רשאית להגיש תובענה ייצוגית נגדו.

50. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". תנאים אלה מתקיימים.
51. היסודות של עילות התביעה משותפים למבקשת ולכל חברי הקבוצה. המשיב פועל באותו אופן כלפי כל חברי הקבוצה. הוא מחייב אותם שלא כדין בעמלת פעולה בערוץ ישיר בגין כל הפקדה של שיק דחוי. על כן, לחברי הקבוצה עילות תביעה משותפות.
52. התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. לשם ברור התביעה יש לדון ולהכריע בשאלות הבאות – האם המשיב רשאי לחייב בגין הפקדת שיק דחוי גם בעמלת פעולה בערוץ ישיר, נוסף על העמלה בגין הפקדת שיק דחוי; האם החיוב בעמלה זו מקים עילת תביעה, ועוד. המערכת העובדתית והמשפטית, עליה מבוססת הבקשה, משותפת למבקשת, ולכל קבוצת התובעים.
53. מעבר לכך ולמען הזהירות נוסף, כי לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות הטעונות הכרעה, העובדתיות והמשפטיות, ביחס לכל חברי הקבוצה – ראו רע"א 2128/09 **הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי**, פסקה 10 לפסק הדין של כבוד השופט ריבלין (פורסם בנבו, 5.7.2012).
54. נוכח הנימוקים שהצגנו ברור כי קיימת אפשרות סבירה ואף למעלה מכך, שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.
55. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. הנזק שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה קטן ואינו מתאים לניהול הליך משפטי, בוודאי לא נגד גוף רב עצמה כמו המשיב. גם גודל הקבוצה, בשמה המבקשת תובעת את המשיב, מצדיק את אישור התובענה כייצוגית.
56. ענינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשת פועלת על מנת לתקן את הליקויים בהתנהלות של המשיב, ולהשיג סעד הולם עבור חברי הקבוצה. האינטרסים של המבקשת זהים לאלה של כלל חברי הקבוצה.
57. לסיכום, כל הדרוש לשם אישור התובענה כייצוגית מתקיים בבירור.

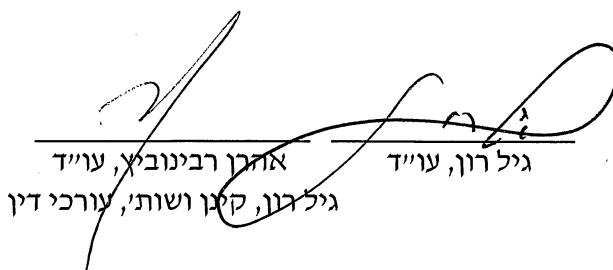
חלק שישי - סוף דבר

58. בקשה זו נתמכת בתצהיר של המבקשת, המאמת את העובדות המופיעות בה.
59. כפי שתואר בבקשה זו, בגין הפקדת שיק דחוי באמצעות מכשיר לשירות עצמי (המכונה אצל המשיב - "עמדת לאומי דיגיטל"), המשיב גובה עמלה. להשלמת התמונה, בקשת אישור אחרת, שהוגשה לאחרונה על-ידי המבקשת, עוסקת בעמלה זו - ת"צ 14856-05-18 (מחוזי מרכז) **לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ, תמר נ' בנק לאומי לישראל בע"מ**. בקשת האישור האחרת אינה רלוונטית לשאלת חוקיות החיוב הנדון בבקשת אישור זו.

60. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש ברישא לבקשה.

61. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

יעקב אביעד, עו"ד
אביעד, סרן ושות', עורכי דין

חגית ברינקר, עו"ד

גיל רון, עו"ד
אהרן רבינוביץ, עו"ד
גיל רון, קרן ושות', עורכי דין

באי כח המבקשת

תל-אביב, 7 באוגוסט 2018.